

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-bivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közölketik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyorsz. (Kinevezések és előléptetések; Pest, Zala, Somogy és Turóc megyék közgyűlései; beregszászi tisztújítás; rövid közlések; erdélyi ügyek; a szeged-temesvári vasuterv iránt; Árvamegye jelentése a keblbeli népesség fölsegítésére gyűlt k. adakozványok miképeni kezeltetése iránt; hivatalos czáfolat; budapesti napló.)
Ausztria. (Hiteles tudósítás a királyi respublicának az ausztriai birodalomba csatoltatásáról.)
Amerika. (Vázlata a legújabb mexicói statusforradalomnak; California meghódolásáról.)
Portugália. (A forradalmi küzdelmek több pontoni megkezdetése.)
Spanyolország. (A cortes feloszlatása 's az ujnak összehívási határideje; elegy.)
Anglia. (Hadsereg Portugáliában; Varner romboló műve megkísérletik; elegy.)
Franziaország. (Elegy tudósítások.)
Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Őcs. 's ap. kir. Főlsége a roznjai székesegyházi káptalanban Markovics József kanonokot olvasó; Mattyasovszky István kanonokot éneklo; Szentmiklósy Lajos kanonokot örkanonokká, Hollók Imre tsztlb. kanonokot pedig ifjabb kanonokká kinevezni legkegy. méltóztatott.

A nmlgu magy. kir. udv. Kamra a lipcei k. bányakamrai uradalomban megürült kaszári állomásra Schreiner Józsefbadiki bányakamrai uradalmi ispánt, a pokovai k. schivatalnál megürült mázsálóságra Brhlovits József helybeli sópajtaórt, a megürült bánli-hunyadi ellenörkődő sómázsálói állomásra pedig Styevó Sámuel helybeli sópajtaórt alkalmazá.

Királyi Pál, szentandrás kamrai tisztartósági szám-tartó nyugalmaztatott.

H.-Szoboszló városban rendszeresített városi orv. állomásra Csorba Lajos ur pestvárosi rökus-kórházi segédorvos nevezetett ki.

Pestmegyei közgyűlés. A kisgyűlési jegyző-könyvek hitelesítése 's a népesség enyhítésére 50 ezer p. forint megajánlása után fölvetett a K. Márk váltóhamisítás büne miatt börtönben ülő zsidó rab kibocsátatása iránt érkezett második udvari rendelet. A Tükör József vagyonybukása körül előadottak tisztába hozatala ns Pestmegye törvényszékére, mint választott bíróságra bízván, ez a megkezdett nyomozásokból szükségesnek látta a fennevezett zsidó et comp. befogatását; a letartóztatott egyednek szállása nem tetszván, szabadon eresztetéseért a fm. udv. kancelláriához folyamodott, honnét is egy a mult gyűlésre érkezett rendelet a letartóztatottat kezesség mellett szabadon bocsátatni parancsolja. A rr. ezen leirat által alkotmányos állásuk legfőbb palladiumát — a bírói függetlenséget látván megsértve, azt el nem fogadhaták, hanem ellene — nézeteiket törvényes motívumokkal támogatva — felirtak. E felírásra ez uttal a fentisztelt főkörmányszék mellözve az ott kifejtett főalapokat, t. i. a megtámadott bírói függetlenséget, csak a vizsgálatok bevégeztét említi 's hogy ekép biztos kezességre a fogoly szabadon eresztethetik, egyébként meghagyatik a megye főispánhelyettesének, hogy magának a' dolog állapotáról kellő tudomást szerezvén, ha ezekből a' befogottnak szabadon bocsátat-hatása kiderülne, azt a fm. udv. kancelláriának ezen u-jabb parancsára azonnal o mlga 's a megye eszközölje 'stb.

A' dolgok illetén állapotában másodalispán emelt szót, ki az intézvényt több, de különösen két szempontból tartá hiányosnak, először azért, mert szerinte a constitutionalis élet össze van zavarva más olly orsz. állapotával, hol az absolut uralom akarata tekintetik törvénynek, mi pedig nálunk, hol király és nemzet által hozott törvények uralkodnak, nem mehet; másodsor pedig azért, mert ezen intézvényben nem a bírói függetlenségről tett s törvényekkel támogatott nézeteire a megyének adatik válasz, hanem a' czímzett intézvény kiereszkedik a vizsgálatokra, mi a' megye feliratában egészen mellékes tárgy volt, 's ezekről szólván meghagyatik a' főisp. helyettesnek, hogy a' függőben levő vizsgálatokról magának kielégítő tudomást szerezzen; e' tudomás-szerzés vagy ugy történhetik, ha o msa a' vizsgálati irományokat átolvassa, miből szónok azt következteti, hogy ezekből még a' kellő tudomás meg nem szerezethetik, minthogy azok fel valának terjesztve már a' főm. é. t. s. a' g. udv. kancelláriához, vagy pedig a' neveztük tudomás-szerzés aként történhetik, ha o msa új vizsgálatot rendelne vagy tartana. De hova vezetne ez? kérdi szónok, oda: hová az intézvény már is czé- loz, t. i. hogy a' főispánhelyettes fölébe tétetik a' megyé- nek, mi iszonyu baj lenne ugyan, de még sem akkora, mint mi ebből következik, hogy t. i. superrevisor lenne a' megyei törvényszéknek, mely a' rr. vagyonát, függetlenségét

's alkotmányos szabadságuk legfőbb biztosítékait leginkább szokja kezelni.

Szónok még több hiányt is fejteget az intézvénynek, hely szüke miatt itt ki nem terjeszkedhetünk, hanem indítványának azon részét emlíjük, mellyben felírást javasol, abban fejtesse ki a' rr. nézetei a' független bíróságról, a' megyei törvényszék sérthetelenségéről 'stb.

E. S. bírói kinyilatkoztatá: mikép e' tárgynak első izbeni fejtegetésekor, nem levén azzal egészen tisztában, nem pártolható mindenben szóló társinak véleményét; de annál ragaszkodóbban teszi azt most, midőn a' leirat által okozott sérelemlről teljesen meg van győződve, 's e' meggyőződését számos törvényre történt hivatkozással támogatá's pártolá a' alispáni indítványt.

St. F. ugy vélekedett, hogy a' tárgyban felírni ugyan lehet, de egyszersmind a' vizsgálat befejezését is szorgalmazni kellene; a' kibocsátást illetőleg pedig megjegyze: mikép ha a' megyei natóságnak joga volt a' szóban forgó zsidót letartóztatni, joga van azt ki is bocsátani, ha biztosításul elegendő kezességet ajánlhat, nem lát tehát törvénytelenséget a' kancellária azon kívánatában, miszerint a' rabot kezesség mellett kieresztetni rendeli 'stb. Végül a' felírási cselekvény bonczolgatásához fogván előterjesztő ugy találta: hogy nincs mindenkor igazsága annak, ki felír 'stb. — K. L.: Nevetségesnek vagy boszantónak lehetne némelly urak ollyatén igyekvését mondani, kik hogy czáfolhassanak valamit, tehát extremumokat állítanak; így az előtte szólt az állítja, hogy ki felír, annak nincs mindenkor igazsága, ezt ki sem állítja a' szónokok közül, 'stb.

Azonban szónok nem vallja magát szobatudósnak, kik a' közelebbi időkben egész könyveket irtak arról, hogy alkotmányos monarchia nem létezhetik, mert ugy mondák — a' monarchia egy uralkodó főn alapszik, ellenben az alkotmány befolyást ad a' nemzetnek is. Ezen sánta állítást megczáfolja a' magyar nemzet ezredéves élete, mellynek mindig volt királya, de volt alkotványa is, mely királynak és nemzetnek egyiránt kimutatá jogkörét; a' magyar nemzet a' constitutionalis monarchiát a' kölcsönös bizalom alapján iparkodott megegyeztetni szentül feltéve azt, hogy a' korm. nem fog ollyast parancsolni, mi a' törvényvel ellenkezik, 's ha mégis cselekednék illyesmit, ez ellen a' nemzet felír királyához; 's itt van a' repraesentationalis jog alapja. Arra nézve, mellyik részen van az igazság, azt kell megvizsgálni: ki áll a' törvényesség terén? Jelen kérdésben a' megye áll a' törvényesség terén, mert a' megye védi az ezredéves alkotvány által biztosított bírói függetlenséget; ez uttal tehát az igazság azé, a' ki felír. Különbön tekintve csupan azt, hogy Pestmegye törvényszéke és erélyes elnöke által, mióta a' váltóhamisítás büne reszketésben tart minden valamivel bírói egyed — közel husz milliónyi érték mentetett meg az ország polgárainak; illy eljárás nem akadályozást, hanem a' kormány részéről meleg gyámolítatást érdemelne. De mellözve ezt, szónok sokkal nagyobb aggodalmat lel az intézvény azon kitételében, hol a' vizsgálat — átnézése 's más egyéb a' megye főispánhelyettesére bízatik. Ha a' megbízást csak félig nyitott szemmel tekintjük is, benne azonban a' kir. biztost találjuk, de melly megkeresztelve nincs 'stb.

Ez lenne tehát szerinte ki nem fejtett egyik czélja az új rendszernek, mi ellen e' megye maga idejében erélyesen repraesentált, vagy is: hogy a' megyei adminisztratorok állandó commissariusok is legyenek; mire hogy a' jelen leiratban csakugyan czélzás van, onnan is kitetszik, mert a' főispánhelyettes az irományok vizsgálatába a' megye mellözésével hatalmaztatik fel avatkozni 's miután tisztába jött, hogy a' leiratnak foganatot eszközöljön; ez világos theoriája a' k. biztosságnak. Egyébként szónok alispán indítványát egész terjedelmében pártolja.

Sz. I. gr. mindenek előtt bocsánatot kérve rekedtsége miatt, köszönetet szavaz másod alispánnak, mint a' megyei törvényszék erélyes elnökének azon buzgóságaért, hogy már eddig is olly nevezetes összeszeget mentett meg a' csalások általi enyészettől. Szóló gr. nem embere az újhuzásnak, sem a' gyanúsításoknak, mert ezen politika az ellenkező részről is hasonlót idézvéen elé, csak a' dolgok sikeres kifejlését hátráltatná. Szóló gróf annak okát, hogy e' hazaboldogulása folyást olly nehéz problema, a' sok eszes — de kevés okos főben találja; o exija az o k o s szót a' practicussal is összeszoktá. A' hallgatóság nyugtalanságára a' gróf ismét alkalmat vón kijelenteni 's mindenkit biztosítani: mikép őt minden tettei 's lépteiben a' h o n s z e r e t e t vezérli; mindent csak alkotványos uton törekszik 's minden

és mindenkor csak alkotványos eszközökkel elérni; a' helyett, hogy a' levegőbe kapkodókat utánzaná — meggondolva számát és ezen számítása eredményét ismét csendes vérrel várja be, mi ritkán szokott elmaradni'sat.

Továbbá szóló gróf a' kormányi testületben olly pályát látott előtte nyitva, mellyen haza-és népboldogító cselekvésit nagyobb s i k e r r e l teljesítheti; 's nem látja jónak, ha a' kormány iránt csak bizalmatlansággal lépnek föl a' rr. annál kevésbbé, mert az, mi itt alant sérelmesnek tekintetik, gyakran azon viszonyokból véletlen, vagy mellözhetlen kifolyásnak vehető, mellyel Magyarország Ausztria irányában van; aztán, ha a' rr. bizalmatlansággal viseltetnek a' kormány iránt 's azt rossz akaratról vádolják, igen természetes, hogy a' kormány is hasonló mértékkel mér viszsza; azért kíváná o nmlga, hogy ellálván a' ns rendek a' sikeretlen 's csak kölcsönös ellenállást előidéző újhuzási politikától, higgadtan írják meg a' kérdés alatti dologrul véleményeiket 'stb.

Itt közbejött kedvetlen intermezzo után, melly a' vitatkozásokat a' felvett tárgytól egészen elvezeté 's inkább szenvedélyi kifakadásnak mondható, Sz. M. első alispán kelt fel 's előadásával a' vitát ismét kellő kerékvágásba hozta. Első alispán ur a' leiratban kített kegyelmezési jogot taglalá, mert azon esetben, ha t. i. érdemesnek adatik az, már nem kegyelem, melly közönségesen könyörület vagy irgalom szüleménye szokott lenni; vagy ha kegyelem is, de minden esetre ollyan, mit — levén reá érdem, követelni is lehet. Egyébiránt a' kegyelmezési jog itt nem is maga helyén van említve, mert a' törvények adtak ugyan és adnak is jus gratiae — a' fejedelmeknek, de ezt csak a' birák ítélte után gyakorolhadják 's ekkor is az ítélet megsemmítése, vagy megmásítása nélkül; mielőtt azonban a' vád ítéletileg elintézve nincs, a' kegyelmezési jog gyakorlása szóba sem jöhet. Jelen eset pedig már természeténél fogva ollyan, t. i. anyagi követelésektől inpraegnálva, melly a' kir. kegyelmezési jognak gyakorlását a' vád érdemét tekintve egészen kizárja; aggodalmat lát a' leirat azon részében, melly a' megye adminisztratorát az iralom vizsgálatára bizza meg; és nagyon tart attól, hogy itt a' kölcsönös egyetértés felbontására van czélzás, miszerint a' rr. főispáni helyettesükkel viszszavonásokba keveredjenek 'stb. Különbön, mik a' dolog érdemére előtte szólók által alaposan elmondattak, azokat ismételve, az indítvány mellett szavaz.

Néhány szónok nyilatkozata után főispánhelyettes ur felolvastatá a' letartóztatott váltóhamisítóknak a' megye közönséghez beadott folyamodványukat, mellyben előadva: miként a' rr. a' fm. udv. kancelláriához tett feliratokban azt is említve, hogy egyéb vizsgálatok is lennének a' befogottak ellen bevégzendők 's hogy ennél fogva sem bocsátathatnak szabadon — a' folyamodványhoz csatolt két törvényszéki ítélet ezen aggodalmat teljesen elenyésztí, mint hogy azon vizsgálatok befejeztettek már, mellyekből kiderült hogy K. M. azokban a' vád, szerint nem volt bűnös. Azonban a' rr. a' rabok letartóztatását a' vizsgálat teljes befejezéseig szükségesnek tartván, a' folyamodványt tudomásul vevék; főispánhelyettes pedig röviden érintve, mikép a' leiratban o a' törvényszék, vagy megye fölibe épen nem állittatik, valamint a' kölcsönös egyetértés felzavarása sem czéloztatik; ez az o hite; különben a' rr. akaratát végzésül kimondja: miszerint a' mult gyűlési támasz-okok nyomán a' megye felír, a' felírásához az itt soroltak szerint újabb motívumok is csatlandók, valamint a' törvényszéki kérdéses ítélet is bővebb tudomás végett.

E' tárgy befejezte után olvastatott a' nm. helytartótanács azon intézvénye, mellyben Szögyényi László o nmlgának másod-alkancellárrá nevezetetését tudatja. Ezen kinevezést a' rr. tudomásul vevék, 'stb.

Mivel következő napon a' s c o n t r o tárgyalása következett, első alispán ur indítványozá: hogy ezen szükséges része a' közgyűlésnek ezentul mindenkor az évnegyedes közgyűlések megnyitási határideje előtti napon szinte nyílt ajtóknál tartatnék meg. Az indítvány ugy czélszerűsége, mint létesíthetősége által közhelyeslésben részesülvén elfogadtatott.

Végül Buda sz. kir. város átírata olvastatott, mellyben tudatja a' rendekkel, hogy Ráday Gedeon gróf és Szentkirályi Móríz volt országgyűlési követeiket tiszteletbeli polgárrákká nevezvén ki, a' megtiszteltak számára az illető polgári okleveleket kézbesítettetni kéri: mi is sürű éljenések közt megtörtént.

Másnap 18án a' mosonyi vámkérdés forga szönyegen; miről jövő számunkban. †

Zalamegyei közgyűlés. Zala-Egerszeg nov. 17-én. Folyó hó 9-én m. főisp. helyettes elnöke alatt tartott közgyűlésünk a megye állapotáról tétetni szokott évenyvedes jelentés felolvasásával vevé kezdetét. Megértettük abból, hogy megyénkben ragály vagy járvány nem uralkodott; a személy- és vagyonbátorság azonban némileg szenvedett, mert egy pár gyilkosság, két mérgezés, mellynek egyike halált okozott's több ló- és marhalopás történt. Megértettük továbbá, és pedig aggasztó fájdalommal, hogy Paizs Péter, már ezelőtt kegyelem utján 8 évig szenvedett's újabb büntények következtében ismét befogatott híres rabló és gyilkos megyei magányos börtönéből egyik rabtársa által neki benyújtott vésű segedelmével 1½ láb széles falat átásva, ezután az árnyékszék ajtaját és egy vas rostélyt kifeszítve's az udvar-kerítésen egy szekérral oda támasztása által átmászva megszökött's az ekkor őrt állott két hajdu bevasaltatott. — Az adó a tisztviselők minden szorgalma mellett sem hajtathatott egészen be, minek az egymás után következett két évi szűk termés, a több helyen beütött burgonyaromlás oka. Végre megértettük és pedig örömmel, hogy oct. 19-ke óta a Balaton hullámit gőzhajó szeldeli.

E' jelentés egyes pontjai fölött következőleg tanácskoztunk és határozunk: a mérgezés felől mit sem szóltunk, pedig ez valóságosan életkérdés's megyénkben úgy szólván divattá kezd válni; mindenesetre czélszerű lett volna a mérgezési jutást megnehezíteni, mert mit használ: hogy a gyógyszerárakból csak orvosi rendelvény mellett kaphatni; midőn a háts tótok font számra hordozzák és árulgatják azt? — Paizs Péter híres rab megszököttét illetőleg, hogy a' kellő rend megtartása mellett a' tárgy hamarabb befejezethessék, első alispán ur e' három kérdést tüzte ki elődöntésül: kik és mennyire hibásak a' nevezett rab megszököttében? minő intézkedések tételesen a' megszököttnek minél előbbi befogathatása végett? és minők a' megszököttések gátlására? E' tárgy fölött a' tanácskozás igen nehezen indult meg, utóbb azonban a' kitűzött kérdéseket szem elől tévesztve annyira haladtunk, hogy egészen a' tapolczai járásbeli erdőbe jutottunk, mellyekben egy 11 — 12 egyedből álló rabló csapat tanyáz. Felszólt ekkor D. F. bírő mondván: ha a' rendek a' kilüszött kérdéseket szem előtt tartják, ugy e' tárgy már régen befejezetett volna. Az első kérdés ez vala: kik és mennyire vétkesek Paizs Péter megszököttében? Először vétkes a' főfelügyelő, a' várnagy, és pedig nem azért, mint némelyek állítják, hogy a' megszököttés idejkor maga dolgában járva távol volt a' nélkül, hogy más helyettese lett volna, mert engedelem mellett volt távol; arra pedig, hogy távolléte alatt valakit p. o. a' kapitányt, helyettesítse mind eddig megyeileg utasítva nem volt, a' vitézkapitány ur ugy is igen el levén foglalva a' zsványok üldözésével, hanem vétkes azért, hogy oly híres gonosztevőt, kiról már előre híreszteltetett, hogy meg fog szökni, egy rozsul épült tömlőcbe hagyta záratni, azonban ezen hibájaért nem érdemel többet, mint komoly rosztalást. Hibás továbbá a' bevasaltatott két hajdu, kik azon kötelességüket, hogy felváltás előtt egy óranegyeddel meggyújtott gyertyával a' tömlőcöket megvizsgálják, nem teljesítették. Ezek fölött mondjon itéletet még a' jelen közgyűlés alatt kiküldött törvényszék, mindenesetre tekintetbe véve a' könnyítő körülményeket, t. i. a' tömlőcnek rozsul épített falát, az ajtó és rostély gyenge állását'st. Ezen törvényszéknek hagyassék meg az is: hogy ha eljárása közben másokat is vétkesnek találna, azokat is tüstint fogja perbe; azon rabnak mikénti jutalmaztatása felől pedig, ki egy czédula által a' szándokolt szökésről a' kulcsárt tudósította, a' megyének véleményes jelentést adjon. T. i. midőn Paizs Péternek egy rabtársa által a' vésű benyújtott, azt egy harmadik rab észrevette's ezt egy a' könyvből kiszakított levélre e' szavakat írva: vigyázzanak, Paizs Péter szökni akar, egy hajduknak bejelentette, minek következtében Paizs Péter tömlőcbe meg is vizsgáltatott, azonban a' vésű nála meg nem találtatott. —

A' második kérdésre, folytatá a' szólott tb. ur, álljon feleletül az, mit a' rendek is legczélirányosabbnak látnak, t. i. mind a' feladó, mind a' megfogó részre tüzessék ki jutalom a' megyei pénztárból; a' ki megfogja: kapjon 100, a' ki feladásával befogatását eszközli, 50 frtot, nem számítva ide azon 100 ft., mellyeket ugyan e' czélra egyesek ajánlottak's hogy ezen intézkedésünknek annál jobb sikere legyen, a' szomszéd megyéket is tudósítsuk róla. A' harmadik kérdésre nézve küldjünk ki néhány de hozzá értő tagból álló választványt oly utasítással, hogy a' szökések megállítására szükséges teendők felől a' megyének véleményes jelentést adjon. És az itt előadottak értelmében mondatott ki a' határozat. Bizony furcsa dolgok történnék a' nagy világban néha; bizonyítja jelen esemény is. A' föld népe egy ember-életet feláldozva megfogja e' gonosztevőt, átadja és fizet a' megyének, hogy jól őriztesse meg azt, s miután a' megye ezt pénzért sem tette, most még is a' megye pénzzel

kívánja kézrekeríteni azt, mit meg nem őriztetett pénzért. De ne vitassuk e' dolgot tovább, hanem inkább, mivel már a' rabokról szólunk, kimondunk valamit, mi lelkünkben már régóta sajog, t. i. szeretnők tudni, hogy ki által és mi képen kezeltetik azon pénz, mit a' munkára küldetett rabok napibérben kapnak? meglehet hogy ezt az avatottak tudják, de mi avatatlank nem tudjuk; pedig ha a' rabok élelmészére fordított ezeket minden esztendőben legalább egyszer megemlíteni szokták, ugyanakkor meg lehetne említeni ezt is. — A' tapolczai járásban tanyázó rabló csapatnak felosztása végett újra kihirdetjük a' k. kincstártól minden elfogott rablóért nyerendő 24 vagy 12 darab aranyból álló jutalmat, a' mint t. i. élve vagy halva állítatik be. Ezenkívül főszolgabíráinknak meghagytuk, hogy a' csapat üldözésére a' pandur erőt pontosítsák össze, és ha ez elegendő nem lenne, használjanak katonai erőt, hisz azért van megyénkben 4 osztály katonaság, hogy szükség idején használhatassék.

Az idei szűktermés és burgonya-romlásra nézve P. F. esp. felszólt a' rendeket, hogy intézkedjenek, mielőtt a' valóságos szükség beköszöntene. D. F. tb. azt állítja, hogy szükség idején két dolog méltó figyelemre: egyik az: hogy a' kinek pénze van gabonát vehessen, és ezt némileg eszközölheti is a' megye, p. o. megtiltja, hogy bizonyos kiszabott óra előtt a' kereskedő gabonát ne vehessen. Másik az, hogy a' kinek pénze nincs, annak is legyen kenyere és ezen segíteni igen nehéz, itt csak a' felebaráti szeretet segíthet's ezen kívül minden intézkedés csak foltozás. Állítja továbbá, hogy a' megye ezügyre nézve igen keveset tehet, például felhozva azon tavalyi határozatunkat, melly szerint a' pálinka-égetést tiltottuk, de a' melly felsőbb helyről megsemmisítették's azért azt javasolja: hogy a' szolgabírák küldessenek ki illető járásaikba élelem körüli vizsgálódás végett, kik vizsgálódásuk eredvényéről, valamint a' szükségeseendők felől a' megyének véleményét adjanak, szükség idején a' nm. helytartótanácshoz felterjesztendőt. És ez határozatba is ment. Ezután herczeg B. Fnek tiszteihöz intézett azon utasításáért, hogy szükség idején megszorult alattvalóinak gabonát kölcsönözzenek, illő elismerés jelül köszönő levelet határozunk azon kijelentéssel, hogy ily elismerésre tarthatnak számot mindazon földesurak, kik földesuri és emberi kötelességüket hasonlólag teljesítendik. Sulyosak a' körülmények, de az éhségtől talán megment bennünket a' jó Isten, mondá D. F. tb. és mondtuk vele sokan. — A' balatoni gőzhajózásra nézve az illető tisztviselőknek meghagytuk, hogy az oda vezető utak és hidakra kellő gondot fordítsanak. —

A' jelentés fölötti tanácskozás után egy legfelsőbb helyről érkezett's ő felsége nevével ellátott leirat olvastatott fel, mellyben először igen komolyan rosztalatik a' megyének, hogy a' nm. helytartótanácsból már kétszer megsemmisített azon határozatához, melly szerint a' törvényszékeken a' főispánilag nem kinevezett táblabírák használtatnak ülnökökül, folyvást ragaszkodik és újra megsemmisítetik; azután pedig tiltatik a' megye azon eddig divatozott szokásától, melly szerint a' tiszteletbeli hivatalnokokat törvényszékeken fizetés mellett alkalmazta. E' tárgy fölött igen csipős vita keletkezett. Cs. L. tb. a' leirat első részére nézve igen boszszankodik, hogy a' megyének az 1613: 24. világos törvényre alapított határozata oly törvényekbe ütközönek állítatik, mellyek a' tárgyat nem is érintik, mindazáltal a' leiratnak hódolni kíván azon kijelentéssel, hogy a' tárgy jövő országgyűlésre sérelmül jegyeztesék föl. A' leirat másod részére nézve csudálkozik szónok, hogy a' midőn közigazgatási tekintetben több ezerbe kerülő új hivatal állítatik fel, épen akkor tiltatik el a' megye a' tiszteletbeli hivatalnokoknak az igazság gyorsabb kiszolgáltatása tekintetéből csekély fizetés melletti alkalmaztatásától, azonban a' leiratnak e' részben is hódolni kíván azon kijelentéssel, ha az igazság kiszolgáltatása meg fog akadni, annak nem a' megye fog lenni oka. S. M. tb. T. K. főszolgabíró és többben a' leirat felretétele mellett szóltak. P. F. esp. ellenben feltétlen elfogadása mellett, mondván: a' magyarnak kétféle törvénye vagyon, irott t. i. és szokásbeli; amaz gyakorlatban nincs, erőnélküli, imez könnyvélküli is kötelező; az 1613: 24. tezik, mellyre a' rendek határozatukat alapították, gyakorlatban nincs és nemis volt, azért a' k. leirat minden felítél nélkül elfogadható. Cs. S. bírő nem nézi az usust, mikor irott törvény vagyon, nem nézi kivált a' sarkalatos törvényeknél, hogy pedig az 1613: 24. t. cz. sarkalatos törvény, kiteszik onnan, mert az 1681: 10. d. cikkben meg erősítettett; azért tehát a' leirat elfogadtatása ellen szavaz. Felszólt most egy szomszéd megyei pleb. G. J. mondván: nem szólnék, ha egy valaki oly csipős kifejezésekkel nem élt volna; és lón e' szavakra kiáltás: hazugság, nem igaz; hogy a' szabadelvű Zalában a' szabad szolás megpirittassék, lón kérdés: van e' joga itt a' t. urnak szólani? holott zalai nemestárs, és tb. lónfelszóltás: szóljon a' fiscus, felkelt erre D. F. tb. s engedelmet kérve a' szólni kezdett pleb. urtól

egész tüzzel mondá: előbb szölok én egyet, azután szóljon a' fiscus, és nem bánom ha azt mondja, mit én. A' tek. urak közül sokan nem érdemlik meg a' szabadságot, mert nem tudják becsülni a' szabadszólást, a' szabadvéleményt. Ha valaki sértőleg szól, vagy személyt, vagy a' hely szentségét sérti; ha személyt sért, lássa azt a' személy, a' ki sértetik, védelmezze magát — ha a' hely szentségét sérti, tudják azt a' reudek, hogy ilyenkor mit kell cselekedni. Én jelen esetben még többet is mondok, azt mondom: hogy t. i. az a' valaki nemcsak csipős de kemény, sőt éles kifejezésekkel is élt. Ne adjanak a' rendek türelmellenségökkel okot arra, hogy elleneink még szorosabban szövetkezzenek ellenünk; az igazság ugy is kívándja magát, nem szükséges arra korosmai láрма. E' nemes tüzzel elmondott szavakra a' csend helyre állott's a' tdó ur folytatá's elvégzé félbenszakított beszédét, mellyben azt mutogató, hogy a' fenforgó határozat által a' főisp. jogok csorbítottak. Ekkor ismét felszólt D. F. tb. de most a' fenforgó tárgy érdemében. S' elmondva a' kérdésben levő határozat keltét's azon viszontagságokat, mellyeken az jelen időkig átment azt állítja, hogy az 1613: 24. d. cikk, mellyre Zalamegye határozatát alapította, világos, melly hogy gyakorlatban is volt, bizonyítja az: hogy 1681: 10. d. cikkben megerősítettett. Miután azonban, e' világos törvényre alapított határozat egy, legfelsőbb helyről érkezett leiratban több rendbeli törvénybe ütközönek mondatik, azért ismét megsemmisítettik, azt javasolja szónok, hogy a' leiratnak engedve, jegyezzük fel a' tárgyat az országos sérelmek sorába, hogy az országgyűlés itélje meg egykor: kinek volt igaza. Egyébiránt is folytatá szónok, Zalamegye itt csak elvet akart menteni, mellyet életbe léptetni épen nem kívánt, mire jelen időben sem szükség, sem alkalom nincsen; nincs szükség, mivel annyi thíránk van, hogy fél Magyarországot elláthatnók sedriával, bár gabonánk volna annyi! de alkalom sinesen, mert ez posterioribus nobilibus alig találhatnánk valakit, ki thíró nem volna. A' leirat második részére nézve, minthogy általa a' házi pénztár kiadásának kevesbitése czéloztatik, a' nem oly régen beállott fizetéses szokástól szónok örömet eláll, azon esetre azonban, ha az igazság kiszolgáltatása ez által hátramaradást szenvedne, felirást javasol mellyben a' törv. székeken munkálkodó tisztviselők számára bizonyos napidij sürgettesék. A' határozat ismét D. F. tb. előadása értelmében mondatott ki. Mi csak azt jegyezzük meg ide, hogy a' jelen tárgyalásnál előfordult sok oly kifejezést elhallgattunk, mellyek olvasására csendes órákban tán magok is, az azokat használók elpirulnának. Volt Göcsejben egy öreg tb. ki Zalamegyének jövedőjéről aggódva így szokott fel-fohászkoóni: Istenem! mi lesz Zala vármegyéből, ha én meghalok! Mi pedig a' jelent felfogva szorult szívvel kénytelenítettünk felkiáltani: Istenem! mi történnék Zalamegye tanácsstermében sokszor, ha D. F. tb. a' nagy tekintély ott nem ülne! — Főispáni helyettes ó mltga azon igérettel zárta be mai napi gyűlést, hogy holnap a' méltányosság és törvényesség korlátiról fog szólni. (Vége köv.)

Somogyamegyei közgyűlés. Folyó hó 2-dikán kezdett közgyűlésünket főispán ő méltósága nádor ő fensége egészségi állapota javulása miatti örvendezéssel és a' kk. és rnek illy hazafui örömben leendő osztozása reményével nyitván meg, azok is hasonló érzelmekkel járulásuknak jegyzőkönyvileg kijelentését határozta el; felolvasatott ezután Krasznamegye levele, mellyben az 1836-ik évi 21-dik tör. cikk világos rendelete ellenére a' legközelebb megnyitott erdélyi országgyűlésre meghívását panaszolván, és azért e' megyét az említett törvény fogantatásának minden törvényes módni eszközzésére felszóltván, tudatja: miszerint az erdélyi országgyűlésre követelt mint magyarországi megye küldötte legyen; mellyre elnök ő mélt. e' levélnek az orsz. küldöttséghez áttételét kívánó előterjesztéséhez nem járulva, mégis melőzve az ugy nevezett részek viszszafeleletét mind az időigleni elmulasztásából eredt hibák és sérelmek előadását, Z. A. S. M. és M. L. — nem kevés lelkesüléssel fejtegeték, mi módon a' mult magyar országgyűlésre meg nem jelenésért büntetés alá ugyszólván kényserítettett részek majd a' magyar, majd pedig az erdélyi országgyűlésre megjelenni kénytetvén mind inkább a' legbizonytalanabb állásnak néznek elibe: de más részről, midőn a' kir. tábla által meghozott és az erdélyi részek által ellenszégüléssel gátolt itélet végre nem hajtatik, törvény iránti tiszteletlenség emeltetik ki; mi nem vezet másra, mint, hogy utóbb majd a' hon polgárai részéről fog a' törvény iránt hasonló tiszteletlenség mutatkozni; és így ezt nem akarva is a' kormány a' törvényhozásnál igen, de végrehajtásnál jogosan nem gyakorl. ellenkezésének tekinteni kénytelenek; emelkedett ugyan az ellenzőnek pártolására is egy szótat S. V. által, az idézett törvénynek visszafelolvasását illetőleg határozatlanságát, ugy a' fenebbi kifakadások időelöttiségét azon okból fessegetvén, miszerint előbb a' három részmege ellen hozott itélet végrehajtása gátlása-

ból eredt ellenszegülési per mikénti kimenetel: bevarását indítványozó: azonban a tisztelt's egyébként ismételtes jogtudós ur eléggé megzafoltatott azzal, midőn az erdélyi részek visszakapcsolatását határozottan kimondó 1836: 21 d. törv. cikk rendelete, valamint az illy pörökben az ellenszegülést és minden más perorvoslást tiltó 1662: 53. törvény-cikk szavai elibe olvastattak, miért is nem levén a megye rendesnek okuk már több alkalommal nyilványított hasonló nézetüktől elállásra, fels. királyunknak fűni bizodalommal az iránti megkérését határozák, miszerint a' mondott törvény fogatosítását és a' törvényes bíróság Kraszna, Záránd és Közép-Szolnok megyék ellen hozott ítéletének végrehajtását kir. hatalmával eszközölni s ekép a' törvénytelést helyre állítván, ezen súlyos aggodalmokat kegyesen megszüntetni méltóztatásuk, egyszersmind ezen közérdekű tárgy hathatós pártolására minden törvényhatóságot testvéri bizalommal felszólítandnak.

Pestmegyének a' nádor ó fensége félszázados hivataloskodása közbeni érdemeiért czélba vett 's jövő országgyűlésen érdemei becikkézetése által leendő tisztelkedéshez járulásra, valamint a' készitendő emlékpénzek költségeiben részvétre felhívó levelét az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választványnak kiadatni; az emlékpénzek iránti költségeket illetőleg pedig egy aláírási ívet a' jegyzői hivatalban nyilattni rendelték. Pozsony megyének Erdélyország annyira ohajtott visszakapcsolatása elősegítésére felszólító levelét, mint a' közohajtások egyik legüdvösebbikét hazafiai örömmel vevén, a' testvér hazai törvényhatóságokat jelenleg az országgyűlés alatt, és így legalkalmasb időpontban harátságos bizalommal ez üdvös szándékunk részünkről is leendő hathatós előmozdítására felszólítandjuk. — Vasmegeyének a' hazába csoportosan becsodított német megszállások miatti aggodalmas levele pedig az országgyűléssel foglalkozó választványnak vélemény végett adatott ki. — Ugyanez alkalommal megyei főorvosunk a' burgonyának ez évben különösen mutatkozó rothadásáról értekezvén, annak mint a' köznépnek kivált ez évben szük kenyérpótlékának megóvására szolgáló népszerű rövid oktatást nyujta, mely is azonnal kinyomatni s fő és alszolgabíró urak által helységenként kiosztatni rendeltetett, utasításul adván egyszersmind az illető szolgabíró uraknak azt: miszerint járásaikban netalán tapasztalando kenyérszükséglet jó idején első alispán urnak további intézkedés végett bejelentésük. —

Ezekután sajnosan említett meg, miszerint most, midőn a' századokon keresztül pangott vagy elnyomatva volt magyar gyárpar 's különösen a' dohánygyártás magányos hazafiai törekvések által szép sikernek örvendő, a' k a m a r a ' 'Pester Zeitung'-ban azon szándékát hirdetteti, melly szerint külföldön készített szivarai 's burnótai eladására Budapesten raktárt, sőt Temesvárott nagyszerű szivargyárt is állítand — miután pedig ezen intézkedés a' magányos vállalkozóknak versenyzési térről leszorítását 's e' szerint a' b e k ö v e t k e z ő e g y e d á r u s s á g r a' czélzana, és ez a' magyar alkotványnak 1791: 10ik cikkében kimondott önállóságát 's függetlenségét veszélyeztetné, ó felségének alázatos felírásban a' czélbavett egyedáruskodástól eltávolítás végett megkérése határozatott annál inkább, mivel az egyedáruság által épen azon népre, melly az állomány súlyos terhei alatt görbebez, legtöbb kár háramlik.

Többrendű megyei igazgatás körüli tárgy és jelentések közt szónyegre jött egyik törvényszékünk elnökének arról tett hivatalos 's illetőleg a' törvényszéket vádló jelentése, miszerint az olly annyira megszaporodott polgári perek vizsgálatára a' megye által évnegyedenként tartatni rendelt második törvényszék octob. 12én összeült ugyan, miután azonban egyik ülnök a' törvényszéknek e' napon mint törvényszüneti időbeni tarthatása ellen szavazott, azok pedig, kik ezen határnapot kitűzték, megsem jelentek, a' törvényszék minden munkálkodás nélkül szétoszlan kénytelenített, melly jelentésre nem hiányoztak a' törvényszéki tagok ezen tette és a' házi pénztár terheltése miatti kifakadások, valamint K. V. törvényszéki választott ülnöknek maga és több társai nevében azon visszatörési, hogy ezen vád őt, ki october 12kén is megjelent, 's általa és többek által a' házi pénztár terhére előfogad soha, annálkevésbé pedig ingyen használtatott; azonban a' megye illyesek jövőre eltávolítására legezelszerűbbnek látván a' törvényszék tartásidejének közgyűlésen leendő meghatározatását, arra november 12dik és december 7ik napjait tűzte ki. E' megye egy részről egyes polgárai bizosságát, más részről pedig tisztviselői feletti örökösödést szem előtt tartván eljárásukról már régebben jegyzőkönyvvezetést, legközelebb pedig azoknak évnegyedenként egy e' végre kinevezett küldöttség elibe megvizsgálás végett beadattását tévé kötelességül 's csakugyan e' közgyűlésen hallók s már a' küldöttségnek a' beadott jegyzőkönyv vizsgálatá-

ról szóló jelentését; egyébiránt ezen, a' tisztviselőknek megye előtti felelősségére czélzó, 's habár születését a' tisztviselési pártfelekezettek újabb időbeni surlódásának köszönhető intézkedés csupán aként üdvösíthetetik, 's hasznos, korszerű ugy maradand, ha a' küldöttség vagy utána a' megye mint P. B. th. nyilván kimondja, az eljárás formáin túl nem terjeszkedve az ítéletek érdemét érintetlen hagyja; — hasonló üdvös határozatot mutathat fel jelen közgyűlésünk abban is, midőn a' megyei levéltárból valamely írománynak bármely hivatalnok részire eddig gyakorlatban volt törtévény nélküli kiadatását tiltja; végre megyei jelen életünket foglalkodató érdekesb tárgyak elősorolásában nem hagyhatni érintetlenül azt, miszerint az 1840: 21ik betáblázási teziket mint a' hitelezők részire annyira mennyire biztosító intézetet csak ma értettük meg, megértettük ugyan is, hogy a' megye a' felhívott törvény lelke — de a' hat évi gyakorlat ellenére, ma egy bírói ítéletnek — mi már a' kötelezvényenél amugy is több, betáblázását el nem fogadta. — Hja! de így vagyunk mi municipalisták, és igazán reánk illik egy idegen utazónak a' magyar törvényhozó és végrehajtó hatalomról tett azon jegyzete, midőn azokat olly órához hasonlítja, melly ugymond „dum sonat non indicat, dum indicat, non sonat.“ T e v e l y E l e k.

Turócmegeyel közgyűlés. October 20kán főispánunk közbejött beteges állapotja miatt az ülés meg nem tartott, hanem az, 's illetőleg a' gyűlés folytatása november 4ére tüzetett ki. Ez alatt a' főispán ur előbbi egészségét viszsanyervén, az eseményekről jelentést tón a' kormánynak, minek követkevénye vala, hogy november 4én újra számosan összegyűlvén, a' zájgások és verekedések megállására, miknek october 19én 's 20án szeromorú szemtanúi valánk, katonai erő alkalmaztatott 's valamint a' megyeház homlokfala előtti téren lovaskatonaság, ugy ben a' teremben is néhány legény a' tanácskozási esend fentartása tekintetéből felállított. Alig jelent meg a' főispán 's az elnöki széket alig foglalá el, midőn a' jelenlevők egy része „szabadság! szabadság!“ szavát hangoztatott, bekövetkezően azonban nem sokára a' esend, 's főispán ur ó mélt. egy rövid üdvözlémet, hivatkozolag a' mult eseményekre is, a' RRhez előboosztván legolt egy időközben érkezett 's mult eseményeket legközelebből érdeklő udvari rendelvényt tüzőtt ki felolvasásul. Ezt M. F. táblabíró ugyan meg akarta valaminek elmondásával előzni, de mielőtt beszédét megkezdette, oda utasított, hogy felolvastatván egyszer a' rendelvény, azután kénye szerint nyilatkozhatik 's így a' többször említett rendelvény kihirdetése megtörtévé, melly szerint nemesak az augustus 25én elosztott tisztválasztás irányában a' főispán tette helybenhagyatik, hanem valamint a' tisztválasztást megelőzőtt vesztegetések, ugy az october 19ki rakoncátlanokodások iránt részrehajlatlan tagokból álló küldöttség által vizsgálat tétetni rendeltetik 's egyszersmind főisp. ur egyenesen katonai erő használatára felhatalmazatik ennek következtében azonnal egy 6 tagból álló nyomozó küldöttséget nevezett a' főispán. Erre következtek a' szónoklatok 's legelőször is M. F. nem indítvány — de kérés-képen a' főispánt a' teremben felállított katonaság eltávolítására szólította fel, mire a' főispán kinyilatkozatván, hogy ő szólásszabadságában senkit az által korlátozni nem akar, de a' mult eseményeken okulva, mikről különben a' felkérő táblabírónak, mint akkor jelen nem voltak tudomása nem lehet, a' katonaságot el nem távolíthatja. Folyt ezek után a' vita 's mind a' két párt szónokai vagy támadólag, vagy védőleg léptek föl 's ámbár többfelé ágaztak a' megtámadók indítványai, azok mindazáltal leginkább a' most használt katonai erő, a' tisztválasztó gyűlés elosztása, és a' nyomozásra kiküldött tagok körül tett kifogásokban összpontosultak; különösen pedig a' kinevezett tagok majd arról, hogy egy pártbeliek 's e' szerint részrehajlók, majd más efélékről vádoltattak, ámbár a' megtámadók részéről találkoztak olyanok is, kik nénelly tagokban megnyugvásukat jelentették. Emeltetett szó a' kibékülésre is, 's e' czélből leginkább a' tisztválasztás megtartása javaslatott; de erre a' főispán kimondá, mikint a' dolgok jelen helyzetében, főleg a' miatt, hogy ó legfensőbb helyen a' kk. és rr. egy része által bevádoltatván, mielőtt ez tisztába hozatnék, erkölcsileg meg van kötve, a' tisztválasztást nem tarthatja meg. Javaslatok továbbá más egyedeknek a' nyomozó küldöttséghez csatolatlása is: miután azonban főispán ur azt ismételve kijelenté, hogy az egyszer történt kinevezéstől semmi esetre sem áll el, a' vita azon térre vezetett: vajjon a' felolvasott udvari rendelvényben e' kinevezési jog a' főispánnak kizárólag tulajdonítottatik e' vagy sem? melly tekintetben miután szinte semmi kiegyenlítés nem eszközölthetett, végre a' rendelvényben előforduló szavak értelme megmagyarázása iránt, mellyeket a' főispán 's őt pártoló szónokok által részére, a' kinevezési jog közösségét vitatók pedig saját részükre magyaráztak, ó felsége, megkérteni határozatott. Ezzel az e'

napi ülésnek vége lett 's a' folytatás következő napra határozatott. (Folyt.)

A' szeged-temesvári vasúti mozgalom ügyében ezeket olvashatni a' N. Ujságban: Egyik vállalat szülő anyja szokott lenni másoknak! 's így történt: hogy a' temesvári takarékpénztár választványi tagjai hirlapokból az iránt értesülvén, mikép a' középponti vasut-társulat lekötelezte magát Czeplédtől Kecskeméti vasutat építeni 's a' szegediek is Szegedet Kecskeméttel vasut által összekapcsolni; végett a' temesiek is egy szeged-temesvári vasut építés eszméjét lelkesen fölfogták, 's meghányván minden körülményt elhatározták ezen üdvös eszme életbeléptetésére mindent elkövetni. Első lépésök volt tehát a' temesvári közönséget a' városházához összehívni 's a' szeged-temesvári vasutat indítványba hozni; az eszme, az egész jelenvolt közönség által lelkesedéssel fogadtatott 's egy részvény ára 500 pftban olly módon állapított meg, hogy 100 pftig tört számú részvények is létezzenek; nyomban mintegy 200 részvény aláíratott. Ezen mintegy 12 mér-földet teendő vasut költségei fődözésére 1,500,000 pftot gondolunk szükségesnek 's azért 3000 részvényben állapodunk meg. Az aláírók a' szükséges előkészületek megtétele végett a' következett gyűlésben Szabó Antal első alispánunkat elnöknek, Preyer János polgármesterünket al-elnöknek 's ezek mellé 18 választványi tagot választottak. A' választvány engedelem végett nyomban a' nm. k. helytartótanácshoz folyamodott, ezen kívül követeket küldött Buda-Pestre, Bécsbe, 's ha szükséges lesz, tovább is, kik a' kért engedelem minélelőbbi megadatását sürgezzék, a' vállalatnak pártolókat szerezzenek, a' vasut-építési vállalatokról híres Klein testvérekkel, kik a' közelebb alakított zsidóvári nagyszerű vasgyártás által érdekelve vannak, értekezzenek, 's a' szükséges előkészületekről 's azokhoz értő szakemberekről magoknak előisméreteket szerezzenek. A' nm. kir. helytartótanács engedelmé már megérkezett, melly szerint nemesak az előkészületekhez kezdetünk, hanem aláírásokat is gyűjthetünk. Fölszólítottuk továbbá Bánság minden hatóságát pártolásra és aláírások szerzésére; az aláírások, mint mondják, valamint városunk keblében, ugy a' szomszédságban is szép sikerrel folynak 's a' vállalat nagy pártoltásban részesül; nem kételkedünk: hogy az aláírások száma 1000 részvényt nem sokára megütend 's ekkor társulatunk magát, a' választvány határozata nyomán, hihetőleg alakítottunk fogja nyilványítani.

A' vállalat, az igaz, nagyszerű és sok pénzt igényel; de ha meggondoljuk: hogy vidékünk Pesttel és Bécsesél most is a' majd gázolhatatlan sár és homok mellett élénk kereskedési összeköttetésben van, 's évenként több száz ezer mázsára menő terhet szállít föl és alá; — hogy Erdély- Moldva- és Oláhország nagy része kereskedését most is e' vonalon üzi, 's ha vidékünk Pesttel és Bécsesél vasúti összeköttetésbe jő, bizonyosan egész Moldva és Oláhország, ugy Erdély legnagyobb részének kereskedése ezen vonalon fog folyni, 's a' levantei kereskedés is utját fölfelé egészen ezen vonalon veendő; — ha meggondoljuk: hogy meglevén Temesvárig a' vasut, Temesvárról az alsó Duna partjáig, és be Erdélybe a' vasut elkerülhetlenné válandik, melly által megint vasutunk a' többi kereskedői czikk tetemes megszaporodása mellett, — az Erdélyből sófuvarozást is bizonyosan megnyerendi; — ha meggondoljuk: hogy ezen természettől megáldott vidék maga is bő anyagot szolgáltat kereskedésre, melly ezen vasuton fog tovább vitetni, 's hogy: valamint ezen vidék, ugy a' vasut érdeke is azt kívánja, mikép természetvényinkre olly olcsó ár szabassék, melly mellett azokat vasuton lehessen szállítani, ha ez — mint nem kételkedünk — megtörtévendik: magyar Kanaannak nevezett vidékünk természetvényinek legnagyobb része fölfelé hasonlólag vasuton fog szállítatni, mi maga évenként tetemes jövedelmet biztosítand a' vasutnak; — ha megfontoljuk továbbá: miszerint vidékünk már is nevezetes réz-, ugy vasbányákkal és gyárokkal bírván, ezek pedig valamint a' kir. kincstár, ugy a' vasgyári és vasúti vállalatokban nagy híru Klein testvérek, és vállalkozási szellemükről ismételtes Hoffmann testvérek — nagyszerű működése által napról napra szaporodván és tökéletesülvén, ezek is, valamint a' vidékünkön létező kőszénbányák a' vasutnak évenként nevezetes foglalkozást és nyeresémet nyujtandnak; miszerint továbbá: Temesvár és Pest között a' személyes közlekedés most is nevezetes 's vasut által bizonyosan tíz annyira fog nyomban szaporodni; — ha meggondoljuk: hogy Temesvártól Szegedig sehol hegyek nem levén 's a' vasut sehol akadályra nem találván, a' vasbányák pedig, honnan a' vasrudakat kapandjuk, szomszédságunkban levén, — de vidékünk olcsó fával is bővelkedvén, vasutunkat igen olcsón fölépíthetjük; — ha meggondoljuk: hogy a' kir. kincstár vidékünkön több rendű hatalmas urodalmakat, réz- vas- és kőszénbányákat és gyárokat bír 's nagyszerű dohánykezelést is üz, lehetetlen: hogy ezen vasutat, melly hadi tekintetnél fogva is olly kívánatos, a' kor-

mányis egész erejéből ne pártolja, valamint pártolanda a' nm. k. htótanács is azon szép urodalmak fölvirágoztatása miatt, melyekkel a' kormányzása alá bízott örök-alapítványi érték bír; — ha meggondoljuk: hogy nagyszerű vállalatiról annyira ismértes b. Sina György, ki vidékünkön már is 15 helységet bír's így vasutunknál természetesen érdekelve van, választványi küldöttségünk által vállalatunk pártolására fölszólítottán, a' legszebb ígéreket tette, hogy a' vasúti vállalkozásról híres nagy hitelű és befolyású Klein testvérek nagyszerű vasgyári vállalataik által érdekelve lévén, már azelőtt is úgy nyilatkoztak, hogy ők e' vidékről fölfelé minden esetre nem sokára vasutat építendnek, jelen mozgalmról pedig értesülvén, bizonyosan vállalatunk élire állandnak; — hogy végre a' középponti vasúti társulat érdeke hatalmasan igényelvén, mikép vállalatunk sikerüljön, mert ez által évenként millió mázsával szaporodnának szállítandó cikkek, igyekezetünket ez is minden módon elősegítendő; ha meggondoljuk: hogy a' vasút által vidékünk virágzóbbá válandván, s ennek következtében minden ingatlan vagyonnak ára tetemesen növekedvén, mind azok, kik vidékünkön ingatlan vagyont bírnak, vasutunkat önérdékük tekintetéből is tetteleg pártolndják; ha mondom, mind ezt megfontoljuk, lehetetlen nem hinnünk, hogy vállalatunk közrészvétre és pártoltatásra találand, részvényeink kapások lesznek s vasutunk szerencsésen fölépítettvén, nem sokára egyik lesz azok közül, melyek legjobban jövedelmezendnek 'sat.

Rövid közlések. Folyó nov. 8án a' pozsony-nagyszombati vasúttársaság közgyűlést tartván, abban következő határozatok hozattak: 1) Eszterházy Károly gróf felkiáltással igazgató tagnak nevezetett ki, egyszersmind megkérve Dezasse Ferencz gróf, hogy az igazgatóságban továbbra is megmaradni sziveskedjék. 2) Az igazgató tagok névsora kiegészítéséhez fogván a' közgyűlés, határozottat: hogy az igazgatóság az eljáró tanácsal egészen egyesíttessék, hogy így a' vállalat bécsi, pozsonyi és nagyszombati érdekeinek egyenlő jogu képviselői legyenek. Ennélfogva az igazgatóság következő tagokból álland: gr. Dezasse Ferencz, gr. Eszterházy Károly, ifj. gr. Zichy Ferencz, Boscovitz József L., Hauszer Ernest, Kania János, Mayer S., Nester József, Pittroff János, Reidner J. G., Rheinhard János, Neymund D., Sárkány Károly, Stricker Mátyas, Todesko Móríc, Winter Frigyes. 3) A' nagyszombati pályafőtől be ezen város belsejébe építendő szárnyvonalra nézve megbízott az igazgatóság, hogy javaslatát jövő közgyűlésnek adná be. 4) Szíves tudomásul szolgált azon felsőbb engedelem, mely szerint a' társulat Szeredtől Nyitraig kiterjedendő technikai előmunkálait megkezdheti. Hasonlag tudomásul szolgált az igazgatósági jelentésből a' vállalat érdekei emelésére megkívántató összeg is. Ezután még Boscovitz igazgatósági tag indítványozá az előjogu s első kibocsátású részvényeknek egyenlő kamatoztatását, ennek tárgyalatása jövő évi közgyűlésre halasztatott.

Az első magyar dunagőzhajózó társaság nov. elején Győrben közgyűlést tartott, de eredményre ismét nem juthatott. Csalódnék, ki e' társaság irányában is — mint egyéb vállalatoknál — pénzhijányt gondolna eredménytelenségi oknak; itt pénz van, de nincs kitartás, vagy inkább együttartás oly hatalmas versenytárs ellenében, minő a' bécsi dunagőzös társaság, mely minden lehető elemet mozgásba tesz e' szép jövőjü magyar társulat elenyészésére. Mi azonban hiszszük, hogy a' lelkes tagok illy akadályok által csak inkább szilárdulni fognak sok nyereséggel kecsgetető feltételekben. Azért csak hozzá urak csüggedetlenül: nézzenek szét, az akadályozás terén nem egyedül állnak. A' gőzmalom is életbe lépend, mi által kivált a' szegényebb osztályon lesz segítve, ki leendvén ragadtatva a' molnárak szívtelen egyedúrusságából, kik télen át hihetetlenre csigázzák a' liszt árát. Ifj. Szabó Pál megszöke Győrben is nagy sensatiót okozott; sokan szégyenlik magukat a' gaz miatt; mintha bizony Rómának nem lett volna Cicerója és Catilinája is azon egy időben.

Beregszász. Folyó november hó 8án joga szabad gyakorlatát ünneplé városunk a' minden évben tartatni szokott bíró-választással foglalkodva; mi rendszerrel, mi külsővel történt az összeütközés a' különben illyenkor előálló időpontban, azt az eseményt látott tudhatja, de előadni nehéz; mert e' honban ekkor áll leginkább azon közmondás: „veritas odium parit“ ekkor áll az önkény, mely sokszor tiprója a' szabadságnak, élesztője a' társaság és házi élet békétlensége és nyugtalanságának, tapodója a' törvénynek, szóval szülő okfeje a' rendtelenségnek. Az elsoroltakkal nem hü másolatját írom ugyan a' városunkban történteknek, de némi részben alkalmazottan és illőleg; hogy és mi részben? a' pártok felett álló józan, részrehajlatlan lelki megítélheti. Nem avatkozom a' népeletbe, mert ekkor keblem sugallatával ellenkező részrehajlásról vádoltathatnám, pedig itt is egy vonalát lehetne húzni a' jogszo-

ritásnak! nem avatkozom a' szavazatszedő egyoldalú választványi működés rajzolásába, mert ekkor a' korunkbeli tisztujítások majd leglényegesebb körbájába vegyülnék; nem akarom végre az adózó népen gyakorlott feudális intézkedést bírálni, mert ekkor az itteni haladás vagy inkább pangás eszméjét kellene fejtegetnem, elégedjek meg a' tisztelt közönség e' rövidke igen egyszerű tudattal, mikép J. A. város adózó népe bírájává lett 339 szavazattal, midőn az ellenkező, de választáshelyét szavazás után ott hagyta adózó többség hihetlenségi kételye elosztatására s megzavart nyugalma visszazserzésére, egyedeit fejkenként megszámláltván 390 tiszta polgárt számíta fel; mely 257 számmal kisebbségben maradt. Nincs kínosabb érzet a' való elnyomatásánál úgy nemzet mint kisebb társaság vagy hatóság életében, a' béke mint vándormadár elköltözik onnan, a' bizalom kapcsai bilincskötelekké, a' tisztelet szemjatekké, a' nyájas arcz judásivá, a' szíves engedelmisség szolgáláivá törpül. Korunk jelszava: — haladás s jözan és okszéri jogterjesztés — ember-és honfitársainkra, hogy nemzetünk és kormányunk erős és szilárd legyen. De mennyi napi esemény löri össze e' szép és jótékony eszmét! mennyi önösség vet gátot képzelt vagy szinleges jó tettei által a' haladásnak! Ennyit igen czélszerűnek láttam kisebbségben maradt 390 beregszászi polgár fájdalomaira feljegyezni. R. L.

Erdélyi ügyek. B. Szolnoknak altisztek választása s követi utasítások végett nov. 9kére tűzött közgyűlése egymást értés s egyetértés következtében csendesen folyt le. Elnök főbíró a' megye állásáról hivatalos kötelességéből kifolyólag jelentést tón ez uttal is. Tartalmát, mint szinte a' fők. széki rendeletek miképi tárgyalatását jövőben. Tisztujítás nem tartott, nem akaráván a' hígadtabb kedélyeket kívánó urbér, adó s katoná-élelmelés tárgyábani országos választványi munkálatok feletti tanácskozást, a' szenvedélyeket s inkább személyes érdekecskéket gerjesztő tisztujításnak alárendelni. Követeink jelentését éljennel fogadtuk. Uniora felszólító magyarorsz. megyei körlevelek az utasítást készítő választványhoz utasították. Országgyűlés alatt állandóan munkálkodó választvány nevezetett ki egyetlen szó ellenzésével. E' bizottság azon napon az urbéri tárgyban meg is kezdé munkálatát. Kiszajátításról törvényt kívánnak. Magyarország jelesebb publicistái tiszt. táblabírákká nevezettek ki. — Az utasítást készítő választvány a' többi magyar és székely törvényhatóságokkal fog levelezni, hogy így kölesönös értesülés útján egymástól a' lehetőségig el nem ágazó utasítások által az orsz. tanácskozás könnyítve s mintegy központosítva legyen. E' részben az illető törvényhatóságokat együttmunkálkodásra szólítjuk fel. A' tűzkármentő társulatunk állása kedvező.

K Szolnok. Minthogy megyénkben is mint most hazánk valamennyi törvényhatóságiban, az urbér teszi köz- és magány társas köreink fő- és csaknem egyetlen vitatárgyat, írják az E. H. ban, nem lesz érdektelen az általánosabbakká vált urbér körüli nézeteket világ elibe bocsátunk. Főkérdésnek, igen természetesen, mi is azt tartjuk: mi az urbériség? Az é, mi most az urbérések birtokában van, vagy pedig az, mit az 1819ki országos összeírás birtokukban talált? A' megyei birtokosok közül sokan, a' rájuk nézve ismérteseb vagy jobban mondva érdeklőbb faluknak, az érintett összeírásban feljegyzett urbéri állományt megtekintvén, némellyikét a' mostani quantumnál ötszörte kisebbnek találták; ugyanazért ennek apasztását lehetetlennek állítván, oda nyilatkoznak, miszerint mind az, mi jelenleg egy újabb és hiteles összeírás szerint urbéri állománynak fog találtatni, minden paraszt kéz alatt levő földekkel együtt, melyektől különben sem lehetne, ha akarnók is, őket megfosztani, urbéri állományul maradjon. De erre más részről azt mondják, hogy a' fenebbi véleményben levők akkor, midőn a' földnélépér könnyítini akarnak, azt szertelen adóval akarják megterhelni; ugyanis a' most bevallott állománynak akkor mind adó alá kellene kerülnie. Egy más vélemény szerint sok helységben, hol határosztály nem volt s a' majorsági földek is paraszt kezekben vannak, rögtön urbéri állományokká válnának, mi a' valóságos nemzetnek, az általok ugynevezett aristokratának tetemes kárára lenne. Anál fogva tehát itt a' nagyon szentsége, az enyim és tied forogván kérdésben, miután csakugyan kénytelenek vagyunk valamit adni, a' józan okosság mondja, miszerint, ha lehet, minél kevesebbet adjunk s gyermekeinket ne juttassuk szegénységre és nyomoruságra (nem jutnak, ha a' három szilván kívül még talán szebb jövőjü életpályára készítjük őket!) Ebből folyólag igen helyes azon nézet, miszerint az 1819ki összeírás szolgáljon alapul, s az legyen az urbéri állománynak általunk megállítandó status quo-ja. Némelly szabadelvűek ezt legkevésbé sem bálnák, csak-hogy fejezzük ki, hogy a' mi most az urbérésé, azt tőle nem lehet a' földesurnak elvenni. De az előbbieket e' kifejezést törvénybe igttatni teljességgel nem látják józnak, annyival inkább, mivel az, mint M. országban is történt, az urbérés ke-

ze között továbbra is megmaradhat. Az előjelek szerint, utasításkészítő választványunk az 1819ki status quo-ban fog megállapodni. Elővevén az 1820ki urbéri munkálatot, ehhez fogja szabni az orsz. bizottság urbéri javaslatát, nem pedig megfordítva. Mindkettőt cikkenként megvitatta készitük a' követutastást s a' helyett, hogy egyegy általános elvet állítanak fel, apró részletekbe bocsátkoznak, mely által a' k. utasítás aligha a' többi utasításokkal össze leend egyeztethető. Az adó és katoná-élelmelés tárgyában is a' bizottság javaslata czélba vett megvitatásával egyszerre utasítást adandnak.

Árvavármegyének jelentése a' kebelbeli szegénység fölseggelésére beérkezett kegyes adakozások miképeni kezelteése szerint. (Vége.)

Ezeknek tehát rövid kivonatban följegyzésével, a' dollog természetéből önként következnie kell, az általános föllebb kitett bevétel kiegészítéséhez hátralevő pénzösszegeknek a' kitűzött czélra miképi fordítása előmutatásának. Hogy az állandó választvány beadott számadásai az adakozások most említett hátramaradt részét nem foglalják ugyan magokban, e' helyütt meg kell jegyeznünk, jelentése és jegyzőkönyvei szerint azonban, a' megyei azon határozat értelme szerint, mely a' könyörületes adakozások összegeinek hátralevő részét kebelbeli inségeskedők közt, a' legvégsőbb szükségét előidéző tavaszi időben, készpénzben elosztatni kívánta, — hivatásában eljárván, készpénzben 18,837 pft 58 ²⁰/₁₂₀ kr, valamint szinte nemes Hontvármegye által megajánlott 60 mérő rozst és 40 mérő árpát ez alkalommal a' megyebeli nyomorral küszködők közt tetteleg felosztott, ugy, miszerint azon gabona, hogy a' készpénz részletes kiosztásában sinormértékül szolgáló megálapított arány sértetlenül megtartassék, természetben föl-osztassék ugyan, de rozsnak mérője 6 ft, árpának pedig 5 vftban megálapított s így összesen 224 pengő fra rugó áraban bevétel s kiadásbeli kiosztás vétessék számba. — Az imigy előadott készpénzbeni kiosztás valóságát hitelesen igazolandó számadások, mihelyt azokat az eljáró választvány beadandja, az előbbieket példájára szinte a' nml-ságu magyar kir. helytartótanácsnak föl fognak terjesztelni. — Összegezve tehát már most az egész pénztári kiadást, mely föllebbi megvizsgált számadásokban foglalt föl-jegyzés szerint teszen 40,692 ft. 50 ¹⁰/₁₀₀ krt, az állandó választvány számadás nélküli jelentése szerint készpénzbeni kiosztással, mely teszen 18,837 ft. 58 ²⁰/₁₂₀ krt, kitetszik, hogy tetteleg kiosztott 59,530 ft 48 ¹²/₁₂₀ kr. Mely összeget az egész bevételből, mely teszen 59,877 ft 48 ¹⁴/₁₂₀ kr, levonván, maradt még a' pénztárban 347 ft ⁷²/₁₂₀ kr. Ehhez adván a' megvizsgált számadások eredményéből pénztárba visszahozandó föllebb feljegyzett 709 ft 43 ¹³/₁₀₀ kr, s így összesen 1056 ft 43 ¹¹/₁₂₀ kr. levonván azonban a' magány állásu kezelők megjutalmazásait, melyek tesznek 334 ft, ugy szinte egy kezelő előlegzését, mely teszen 23 krt, marad a' pénztárban 722 ft 20 ¹¹/₁₂₀ kr, mely pénz a' kitűzött segedelmezési czélra fordítandó levén, továbbá is az állandó választvány kezelésére bizaték.

Minthogy pedig nevezetes adakozások vannak, a' melyek különösen kezeltettek, hogy a' t. cz. közönség e' részben szinte némi tudomást nyerjen, a' vizsgálók ezen adakozásokat is jelentésben megérinteni szükségesnek vélte e' következő rendben: 1) Ó cs. kir. fensége legkegyelmesebb urunk ajánlani méltóztatott 10,000 pftot. 2) Fenséges cs. kir. ausztriai főherczeg Károly 665 pftot ajánlani méltóztatott. Ezen ajánlat méltóságos főispáni helytartó ur kezelésére bizatván, ó méltósága az e' részbeni számadásokat felsőbb helyre föl is terjesztette. 3) Ó cs. kir. fensége a' sönak főlemelt árából a' polhorai utvonálnak készítésére 3000 pftot és a' thurdosini hidhoz 3000 pftot, s így összesen 6000 pftot oly végből ajánlani legkegyelmesebben méltóztatott, hogy az ezen közlekedési eszközöknek elkészítéséhez megkívántató munkások készpénzzel fizettessenek, s ezen keresetmód kizárólag az inségeskedő közönségnek adassék, — erről az uti választvány számol. 4) A' fenséges kincstár, mint Árvauradalmi közbirtokos, ajánlott 1000 pftot, ennek kezelése megyei alispán és árvai uradalmi praefectura bizatott, a' kik maga helyén számoltak. 5) Árvai uradalom magajobbágysága részére ajánlott 4000 mérő árpát és 6000 ezerő zabot; ezen gabona az illető tisztség által kiosztott, és a' számadások maga helyén beadattak. 6) Nagyméltóságú gróf Majláth Antal ur főkancellár útján méltóságos főispáni helytartó urhoz leguabban érkezett 1665 pftból álló ajánlat, mely azon czélokra, a' melyekre ó felségének kegyelmes ajánlata szolgált, t. i. utak építésére s gabona-szerzésre fordítottani meghagyatott, melynek kezelése méltóságos főispáni helytartó urra bizatván, ó méltósága által az illető számadások felsőbb helyre szinte fölterjesztettek. — Az imigy elősorolt könyörületes adakozások, azoknak a' kitűzött czélra fordítása számtalan jajt kiáltó szerencsétleneknek e' habozó örvényből kiszabadulásra s biztosabb menedéki partra evezésére leghathatós-

eszközül szolgálván, e' megye rendinek sziveik hálás rejtelmeibe oly mélyen be vannak vésvé, hogy annyi boros fellegek villámai elszórása után bizvást remélhető napfény sugárai boldogabb derültével, azokrai viszszaemlékezés az utókor 's örök emlékek gyanánt nyilt keblü hálás érzésekre felbuzdítandják. Azért is mennyei áldás kövesse mind azon t. cz. jóttevőket, kik a' szenvedő emberiség jaj-szavát megértve, emberbaráti indulatok ösztönzéséből, a' kebelbeli inségeskedők könyei letörlésére 's szenvedéseik enyhítésére bő kezekkel annyit áldozni 's ez által szenvedő embertársaikat végveszélytől megmenteni, jutalmat egyedül öntudatokban keresvén, készek valának. — Fogadják egyzersmind ez alkalommal is a' szenvedő emberiség nevében hálás köszönetünket. — Kelt az 1846dik évi június 23kán 's több utána következett napokon Alsó-Kubinban tartott évnegyedes közgyűlésünkől.

Hivatalos czáfolat. Meglepő volt a' Budapesti Hiradónak f. hó 5ki 485ik számú Hirharangjában, Pester Zeitungban 's több hazai lapban is olvasható azon közlemény, miszerint a' Pestmegye pártfogása alatt álló hazai első takarékpénztárnak 100 ezer pgó forint tartaléktőkéje már kiegészítve 's az egy ház vételére rendelve lenni mondatik; minél fogva a' t. cz. részvényesek és a' nagy közönség iránt tartozó köteletségének isméri a' kormányzó választvány ezen időelőtti közlemény mindkét pontját azon megjegyzéssel valótlannak nyilvánítani, hogy mihelyt az említett alapítóke kiegészítve leend — mi még eddig nem történt — azt a' választvány maga sietend örvendetes köztudomásra juttatni, a' hovaforrás és mibe ruházás kérdése pedig ugyanakkor az egyesületi közgyűlést fogja illetni, tisztelettel szólítván föl egyzersmind a' t. cz. szerkesztőgeket, hogy az intézet lényegébe vágó hasonló közléseket becses lapjaikba senki mástól, mint jelen hivatalos uton és alakban legyenek szívesek fölvenni. Kelt Pesten 1846ik évi november 13kán. Választványi határozatból Szalay József, jegyző.

Budapesti napló. (Nov. 22kén.) Irodalmunk jelen vásári ajándékaik közé számítható még a' Nemzeti Színműtár III. dík füzet, tartalma a' nemz. színházról 60 d. aranyjal jutalmazott „Nőtelen férj” vigjáték 3 felv. Obernyik Károlytól. Ára 40 kr. pp.

Pest városa tiszteletben tartja a' művészetet, minek legújabbán is szép tanujelét adá, midőn Marasztóni Jakabot az első magyar festész-akadémia tulajdonosát tiszt. polgári oklevéllel tisztelte meg. Ellenben bizonyos polgárok nem eléggé tisztelik az irodalmat, 's némi tollsérelemekért ennek emberein botrányoztató módon vesznek elégtételt; nem első példa, hogy az U. szerkesztője, talán mivel vallása amaz egyedekétől különbözik, ily törvénytellen bántalmaknak lón kitéve. A' napokban Z. polgár őt szállásán megrohanván egy lapjába beküldött cikk közléseért oly módon vonta kérdésre, mint midőn a' puszták fia kérdeni szokta: ki a' legény a' esárdában? Valóban ideje hogy ily jogbitó hatóság utján akadályoztassék 's fenytessék meg.

Vásárunk a' b'ornak igen jó kelete volt; mondják: hogy a' humor szaporodni fog irodalmunkban; ennek jelét több vegyes ujdonságban már tapasztaltuk is. Boocsásd meg uram, nem tudják, mit cselekednek.

A' pest-eperjesi gyorsutazási intézet igazgatósága dícséret elismerést érdemel azon pontos ügyintézésért, miszerint mult hetekben egy utazót várakozáson kívül is nagy vesztéségtől mentett meg: említett utazó egy aranyzott 's acélzománczu kardot — melynek e' fölött emléki becsé van — a' szállítványi lajstromjai jegyzés nélkül vitt magával, 's ezt ki-szállítakor a' kocsiiban felelte; egy hét mulva levelet ír az igazgatósághoz, 's ettől azon örvendetes tudósítást vette, hogy a' kard nem érkezett Eperjesre, hanem Miskolcra az ügyvivőnek átadatván biztos uton szállítatot vissza Pestre, mint a' kiindulás helyére. A' kard már kéznél van 's tulajdonosa általunk rója le nyilvános háláját a' gondos igazgatóság 's hü kezelésé iránt. —

Az állatkínzás elleni egyesület erőlyesen működik kitüzött czélja megközelítésére. (Alkalmast ezen mozgalmaknak tulajdonítható: hogy minap egy dunaparti lókinzó, ki tulterhelt jószágát haladásra semmikép sem bírván, késszúrásokkal ösztönzé, — ez emberi érzelmeket lázító tettért a' helybeli hatóság által példásan megbüntettetett.) A' mult gyűlésre meghívó-jegyek kihirdőja kérdezte: honnan e' meghívó-jegyek? „az állatkínzó egyesületől,” válaszolt. Minő tévedésre nyujthat alkalmat egy szolga megfontolatlan beszéde!

Nevezetes szépítésére szolgáló fűvárosunknak, hogy a' katonai sűtőház jövő tavasszal leromboltatik 's helyén és a' mellette levő fűdvaron a' nagyszerű hadastyán palota negyedik szeglete egészen ki fog építtetni. Ez ugyan a' városnak ismét néhány ezer pengőjébe kerül, de diszben nyer általa.

A' lögyapotot feltalálták 's már közelíti használatra is alkalmazzák; azóta sok pesti kereskedő egymásután tönkre jutást hirdet. Minő öszszekötötésben van az új vesztőszer kereskedőink áruforgalmával?

A' pesti kényszerítő dologház mult 184% d. évi munkásságáról következő adatok vannak: az intézetnek szükséges 300 feyencze számított ruházat elkészítésén 's házi munkákon kívül, számos magán-rendelésnek tettek eleget; mi többnyire gyapot, gyapot, juhbőr, selyem, szősz, marhaször-feldolgozásból 's az ezekből készített szokott kézművek aprólékos előkészítéséből állott. Továbbá magvak, füvek, gyökerek válogatásával, krétareszelés, katulyakészítés, kapocs, tühajlás, tollfosztás, bojtállítás foglalkoztak;

1623 inget, 531 lábravalót, 831 lepedőt, 215 szalmazsákot, 20 vánkost, 25 fejelt, 89 hálóköntöst, 21 pongyolát, 214 szőrpárnát, 4 matrácot 's b. készítettek; 94 zsebkendőt, 8 törülközőt, 49 asztalkendőt szegtek be, 560 fehérruha darabot kijavítottak; 14 gyöngyzaeszköt, 22 pár harisnyát készítettek 's b. Végre 4437 napszámot betűöntés és szövészek körül töltöttek. — Ezen munkáért 4975 forint 41 kr. jött munkabérről a' dologház pénztárába.

A' pestvárosi rabok ezentul nem kényszerítetnek utczaseprésre, e' munkát illő díjért szegény napszamosok végzendik; hanem az elítelt feyenczek magán tisztos foglalkozásra vitetnek a' dologházba 's így gyalázatukat nyilván viselni nem kényszerülvén alkalmasint könnyebben viszatérnek az erkölcs útjára, melyről gyakran csak pillanatnyira biczenyven elszemérmüktől megfosztva örök gonosztevőkké lesznek. E' fővárosi javító példa vidéken is minél előbb alkalmazandó lenne.

Ismét egy jelenet Párizs titkaiból: minap esti 9 óra tájban egy fiatal ur esendesen ballagván szállása felé a' Teréziaváros utczáján, egyszerre rimánykodó női hangot hall, 's megfordulván, maga előtt csinosan öltözött nem kevésbbé csinos arczu nőt lát, ki karjáért remegve esengett: az utca tulvégén egy magas sötét alak jelenik meg, mire a' nő sikoltva onlik az ismételten karjai közé, közel lakásáról, a' meszesze levő templomról, ligetéről 's b. érthetetlenül behevén; amaz a' rejtelmes kérésre kísérőül ajánlkozik; alig indulnak el, más oldalon ismét kardesörgés hallik, mire a' nő neszt adva rögtön eltűnt. Regényes, de legalább is sátni mű.

Mult vasárnap, azaz f. hó 15én lelkünk két rokona a' budai ugynevezett svábhgyre indulván Budán bérkocsiba ülve utnak indulnak; már közel is voltak kitüzött helyükhöz, midőn a' svábhgyre vezető ama meredek uton, melyet nem minden Isten teremtvényének adatott elég erő megmászni, egyszerre megfordul a' koczka és többé nem a' lovak a' hűtőt, hanem a' hűtő huzza és ragadja magával a' lovakat és a' rajtalevő személyeket oly nagy sebességgel visszafelé, hogy midőn a' gördülő kocsi megállapodott, minden tagja őt hat darabban volt látható. A' benn ülő férfiak egyike szerencsésen, de másika szerencsétlenül ugorhatott ki, mert a' mint hirtelen ki akar ugrani, az elszédült 's a' magokat fentartani többé nem bíró lovak egyike által elütetik, a' ló réádül, és patkójával nyakát, — szerencse még hogy nem halántékát! — bal lába alsó részét megsértvén, magával sodorva egy árokba buktatja, hol még jobb lábát is tetemesen megsértve a' szegény férfiú eszméletlenül öszszerozott, a' tovább még hátra rohanó kocsi egészen tönkre jut, a' bérkocsis fejét öszszeszeviszazuzza, 's lovai egyike talán azóta már a' bőreért sovárgók kezében van. Tanulság és kérelem. Tanuljunk urak, ma azokat, holnap másokat hasonló szerencsétlenség érhet; a' svábhgyre vezető ut kivált azon meredek része már évek óta veszélylyel fenyegeti a' rajta felvándorlókat, 's mi reméljük Buda erélyes tanácsától 's lelkes polgárságtól, kik kivált újabb időben annyi szép akaratot fejtettek ki a' közzöllet előmozdításában, hogy azon életveszélylyel fenyegető utat jelen állapotában tovább hagyni nem fogják annál is inkább, miután a' budapesti közönség évről évre mindinkább kezdi élvezni a' különben oly gyér zöld liget örömeit. Adja isten hogy reményünk ne esaljon (Beküld.)

Mult kedden déli 12 óra után véletlenül a' színházteréről a' harminezad-épület mellett ballagánk el, midőn már távolról a' keményítő- és szesz ital-árulok sátorai előtt egy embert a' földön porban heverni 's magával küzdeni látunk felakarván kelni, ha feje nem nehezebb, mintsem az egész testében levő erő megbirhatta volna, míg egy markos legény őt ismét oly állásba helyezé, millyent az embernek éber léte kíván; a' szerencsétlen gondolják e' t. cz. olvasóink, ki volt? a' rendőrség egyik azon térre rendelt tagja, ki, mint látszott, az emberekre több felügyelni szükségtelenek tarthatta és egy pohár keserűes itala a' szomszédházba térhetett. Az ily rendőrtagok azután lelkükön viselik a' jó rend ügyét. Eljének! Ha kívántatik rendőri számmal is szolgálhatunk.

Ausztria.

A' krakói határszélről hiteles tudósítás érkezett, miszerint a' három krakói védhatalom elhatározta a' szomszéd státusok nyugalmát háborgató republica függetlenségének véget vetni, 's haladék nélkül szentesíteni az ausztriai státusokkal egyesítetését; ezen határozat közrebocsátatlása Krakóban nov. 16. megtörtént, így a' republica megszüntetését 's annak az ausztriai birodalomba kebleztetését már bevezetett ténynek tekinthetni. Krakó mint önálló státus fenállása, köztudomás szerint a' lengyel tartományok nyugalma 's Németország biztosságával öszsze nem férhető állapotul ismertetett el; 's a' három hatalom, mellyek minden részvét, minden legkisebb közremunkálása nélkül valamely más europai hatalomnak, a' republicát annak megkísértéséül: vajjon lehetséges é még egy árnyéka a' lengyel önállóságnak? alapították, elhatározták végre saját művöknek öszszerozottatását, mert mind az eredeti mind későbbi szerződészekben nyiltan ki van mondva, miszerint azon esetre, ha a' körülmények szerint a' republica fenállása vagy veszélyes, vagy kevésbbé tanácsos fogna lenni, azt megszüntetvén, birtokát Ausztriával kapcsolják öszsze. A' republica fenállása tehát mintegy föltételes volt.

Amerika.

Mexico fővárosból a' tudósítások egész sept. 29keig terjednek. Santa-Ana ide érkezett, azonban rövid mulatás után 2000 hirtelen öszszeszedett katonával a' Taylor parancsa alatti amerikai hadsereg ellen indult. Egy mexicói magánylevélben következők állanak: „naponkint világosabb kezd lenni, miszerint ez ország az egyesült státusokkal háborut már nem sokáig bírja. Mégis vonakszik a' kormány

az unio békeajánlatának elfogadásától. Az illető washingtoni felszólításra azt felelték, mikép e' tárgyban határozatnak a' congressusból kell erednie, mely december 6án ülend öszsze. Hasonló válasz adatot állítólag egy brit közbejárulási ajánlkozásra. Salas tábornok, Santa-Ana hú párthive, még folyvást a' közügyek élin áll; Gomez Farias, ki pénzügyminiszterre tolokodott fel, megosztá vele a' főhatalmat, míg Santa-Ana, ki az események folyamát eddigelő jalapai mezei lakáról szemlélte, jónak találta párthivei o-hajtását teljesíteni 's a' fővárosba vonulni. Bemenetelét az nap tartá, midőn a' republica függetlensége megnyerését ünneplék, a' népiünnep által két czél vala elérendő; a' volt dictator elkerülte ez által az ellenségei fölötti diadal látszatát. Santa Ana nem fogadta el az elnöki méltóságot; meglegszik a' hadseregi parancsnoksággal 's intézkedéseket tesz az amerikaiak akadályoztatására győzelmi pályájakon; meglehet azonban, hogy e' mellett csak önhatalma megerősítésére czéloz. Időközben a' dolgok itt ugy alakultak, hogy legnagyobb vigyázattal kell hivatalában eljárnia. Azon akadályok, miket egykor semminek tekintett volna, most borzasztó nagyságuak előtte. Neve iszonyatosága már eltűnt; meglehet, lesznek pillanatai, mikben örömet kívánkoznék Havannába viszsa. Leginkább nyomja őt pénzhijány. Ez okból rázta le nyakáról alkalmatlan pártfogóját Gomez Fariast (névszerint tanácselnökké választván őt), 's meghittei egyikét, don Antonio Haro-Tamarizt emelte pénzügyminiszeri állomásra. Kísérletet tettek kölcsönvételre a' papságtól, de ellenszegülésre találtak. Uj-mexico egy lövés nélkül az éjszakamerikai egyesülethez csatoltatott; 2000 férfi, kik Armijo tábornok alatt Santa Fé város, a' tartomány székhelye, védelmére voltak rendelve, a' berontó sergekhez csatlakozott. A' tartományi hatóságok, a' papsággal együtt, az egyesült státusok kormányának haladék nélkül hűséget esküdtek. Chihuahua most a' legközelebb mexicói megye, mely az unio meghódításának van kitéve. Santa Ana csak 2000 fővel indult innen San Luis Potosi felé.

California meghódításáról következő részletek jutottak köztudomásra: Az egyesült státusok zászlója Montereyben és felső Californiában jul. 7kén lón feltüzve. 9kén San Franciscóban, Sonora és Bodegában, néhány nappal később Sonters erősségen lobogott, 12kén Pueblo san Poseben 16kán st. John telep lón ellátva őrséggel 's megerősítve. 26kán „Cyane“ corvett vitorlázott egy lövész zászlóaljjal St Diego elfoglalására 's Castra tábornok alsó Californiába vagy Mexicóba leendő viszszenyomulása elvágására. Midőn Sloat commodore jul. 29kén Montereyből eivitorlázott, egész felső California, éjszakra Santa Barbarától, tökéletes 's nyugalmas birtokában volt az amerikai sergeknek, szemlátomást nagy öröme az egész lakosságnak, mely sokáig tartós kormány után sovárgott.

Egy mexicói magánylevél érdekes leírását közli a' legújabb mexicói statusforradalomnak 's mostani helyzetnek. „Paredes a' congressus, ugymond a' cikkirő, újra elnöknek választotta 's egyzersmind mexicói főhadvezérnek, midőn az Bravót ideiglenes elnöké nevezvén, maga a' hadsereghez akart menni. A' hadesapatok már majd mind a' Matamorosba vezető uton voltak, 2000 embert kivéve, kiket Paredes testőrségül tarta meg magánál, mert legbiztosbáknak vélte. Ezek is parancsot kaptak a' sereghez csatlakozásra, e' helyett azonban a' főlegvárhoz vonultak 's fellázadtak a' kormány ellen azon ürügy alatt, mintha ez ismét a' szövetséges rendszert akarná behozni; élökre Farias és Salas állottak, kik már előbb elleni voltak a' kormánynak. Paredes ezen árulás által felerellettvén, a' távolabb sergekhez akart menni, de oda tartott utjában elfogatott 's így kardesapás nélkül meg volt a' kormány buktatva. Santa Ana volt mind ennek eszközlője; a' 100 ezer ft sterling, miket erre fordított, megtette maga hatását 's ismételtesek e' részben az adatok. Veracruz 14 ezer font sterlingjébe került, Puebla és Mexico a' többibe; sőt az is tudva van pontosan: mennyi lat aranyot kapott egyegy tiszt. A' kormány utóbbi időben sem hivatalnokokat, sem másokat nem fizetett, 's ez által 2 millió ft sterlinget halmozott öszsze háboruveztetésre; ezt tüzték ki czélul Santa Ana és segédhívei 's 8 nap mulva alig volt egy fillér a' pénztárban. Mexicóban minden lehetséges. A' nemzet folytatja rosz szerepét, mellyet játszani kezdett, 's ujjolag az egész világ előtt megbélyegezte magát. Hisz még 14 hónap előtt ezen Santa Anát legnagyobb gonosztevőnek kiáltották ki a' republicában, képét bitófa alatt égették el, szobrát öszszeroztatták, elhíruült lábszárát számarfarkon a' városon át hurcoltatták; 's ezen embernek a' nemzet f. évi sept. 14kén diadalívet emelt 's megérkezett három napi járdalat 's kivilágításal ünneplé! — Nagy és kicsiny, mindkét osztály egyforma; a' rongyos katonák tüstint páni félelemben esnek, mihelyt a' yankee (éjszakamerikaiak gúnynévét) hallják, 's nem hagyják magokat San Luis Potosi határin tul vitetni. (de Monterey ötalmozásánál mégis más hangja volt ez é-

neknek.) Ennek dacára sem akarnak a békéről hallani. — A papsággal annyira vitték a dolgot, hogy az 6 millió ft sterlingért kezeskedni akart, mit aztán a kereskedők előlegezték volna. Midőn azonban végére jutott az alkudozás, a papság azt mondta: „egy föltételt teszünk, t. i. a pénzt, miért kezeskedünk, akkor fizetjük majd le, ha a kormány nekünk megfizette. Így szelvényeszlott a tanácskozás minden eredmény nélkül. 150 tőkések (capitalista), kik szintannyi millióval bírnak, tiszta hazaszeretettel 10 ezer ft sterlinget írtak alá a státusköltségekre. Most papiros pénzt 's jövedelmia-dót akar a kormány behozni. Sept. 16kán, a mexicóiak szabadságnapján, mindenkor nagy sorshuzás megy véghez, melyben a főnyereség 50 ezer ft st. Ezt most két mexicói boltsegéd nyerte meg 's a kormány határozta: Santa Ana bevonulása 20 ezer ftba került, ezt a nagy nyereség fizeti; a maradványért kötelezvények adatnak, miket a szegény nyertes ördögök alig tudtak nyakukról lerázni. A bukások mindinkább szaporodnak; buknak pedig főleg gyár-vállalkozók, így Carrera 700 ezer, Garrey majd 1 millió fttal; pedig ez utóbbinak értéke 3 millió ft-ra becsültetett.

Portugália.

A Journ. d. Débatsban megjelent lissaboni levelek szerint (oct. 26káról) a küzdelem több ponton, de határozó következtvények nélkül megkezdett 's das Antas gróf formaszorin meghasonolván a kormányval, átvette a főparancsnokságot az összes zendülő csapatok fölött. Coimbra-ba Sa da Bandiera érkezett, mi kedvező körülményül tekintetett a lázadásra, mert a gróf nagy népszerűséggel bír az országban. A két tábornok kölcsönös értekezésbe bocsátkozván, a Lissabon elleni nyomulást elhatározták, mely város 40 órányira fekszik Coimbrától, hol azonban az előnyomulást semmi váderősség nem tartóztatja fel. Portóbul kivonuláskor azonban zendülési jelek mutatkoztak állítólag a hadseregben; midőn ugyanis ezek értésére jutott, hogy a király főhad vezérére nevezetett, egyhangulag kinyilatkoztatták, miszerint fejdelmök ellen nem harcolnak. Das Antas gróf erre állítólag személyesen jelent meg a katonák között, de sok baja volt, míg őket rendre 's nyugalomra bírhatta. Lissabonban a király és Saldanha marsal legnagyobb munkásságot fejték ki 's remélték, miszerint ha mindkét sereg szemközt álland egymással, a fölkelők soraikat odahagyván, a királyi zászlók alá fognak térni. Az ellenséget a főváros falai alatt szándékoztak bevárni 's nem fogni előbb csatához. Lissabon nyugott volt. A lakosok tökéletes önmegtagadással minden rendszabály 's követelés alá hajlani látszanak, mi csak a kormánytól eredt. A katonák és önkéntesek beharagolván az utcákat, mindennemű erőszakoskodást követtek el a lakosokon. Valódi sajtó voltak, mely alól sem ifjú sem agg nem menekült. A király vezérle a főváros védelmezésére szükséges intézkedéseket 's buzgón foglalkodék a hadsereg-rendezéssel. Egy nyilatkozványt is intézett hozzá, egyezséget, a királynő 's dompedroi alkotvány iránt hűség és engedelmességet ajánlván neki. Egyszermind felhívás bocsátattatott a szőkevény csapatokhoz, miszerint törvényes köteleiségeikhez visszatérjenek. Schwalbach tábornok Alemtjeo tartományba lón küldve az evoorai ostrom feletti parancsnokság átvételére. Ezen város lakosai feltűzték a vörös lobogót 's makacs elhatározásuaknak látszanak lenni védelemre. Hadri erősítést vártak Algarbiából, mely a kormány ellen nyilatkozott. Porto fejtelenségi zavaros állapotban volt. Az ugynevezett országkormányzó fő junta

ideiglenes miniszterséget nevezett 's Passos ur, mint külügyi főbiztos, köriratot intézett a Portóban lakó consulok és külsőzági ügyviselőkhöz megnyugtatólag vagyon 's kereskedelmi érdekekre nézve. A junta helyzete súlyos volt: a környéken barangoló miguelista csoportok sok bajt okozának neki, azonkívül mérsékelnie kellett a nép tulfe-szüilt kedélyét 's egyszermind készen állni a közelgő kormánycsapatokkal összejövetelére. A dompedroi régi vár-erőművek egészen leromboltaták. A nép megkezdé hely-reállításukat, de nem lesz elég ideje bevégzésükre. Ezért házaikban 's torlaszok mögé sánczolák magokat. Legbajosa-bb a fölkelők néve az volt, hogy pénzhijányt szenvedtek. A nép iszonyu ingerültségben volt és Terceira herczeg élete veszélyben forgott. Komornokát már meg is ölték, minek következtében az angol consul irt a juntának: venné őtalomba a herczeget. Az angol hajóhad megérkez-tét a Diario következőleg jelenté: rövid idő mulva egy an-gol hajócsapat érkezése váratik Tajóba 's már most a szomszéd nemzet seregi határunkon állnak. Mint hű szövetség-esek, azon időtől fogva, midőn a kétségtelen antidynas-ticus kísérletek mutatkoztak, teljesítsék ok a szerződési kö-telzettségeket. Ezen jelentés nagy figyelmet gerjesztett, hitték mindazáltal, hogy közbejárulásra nem fog a dolog jutni.

Lissabonból, oct. 30káról következőleg írnak: „még folyvást aggodalmas feszültség 's bizonytalanság uralkodik az iránt: vajjon melyik részre: a királynő vagy demokra-tákéra hajlik é a sors, melynek elhatározása most egyedül a hadsereg hűségétől függ; mily keveset építhetnek pedig erre, tudvalevő dolog. A győzelem valószínűsége egyéb-iránt a királynő részén áll. Douro ostrom alá vételét a portoi angol consul elismerte; Terceira herczeggel a dem-okraták hallomás szerint keményen bántak. (1. följobb.)

Spanyolország.

Egyike a legiszonyubb orkánoknak, mik valaha Nyu-gatindiót meglátogatták, dulongott octob. 11én Havanná-ban 's annak környékén 's az általa szárazföldön és tenger-en okozott kár kiszámíthatlan. A havannai szép kikötőben horgonyzott 120 hajóbul csak egy spanyol hadibrigg, egy angol gőzös posta 's három más kereskedő hajó maradt sérületlen. Az ottani faraktárakon 's épülőben volt hajókon is iszonyu pusztítást vitt véghez az orkán. A város arány-lag kevesbet szenvedett, de annál többet a külvárosok. Regiában a pusztítás nyomai még borzasztóbbak. Sok ház vagy részint vagy egészen dőlt le 's a nép iránytalanul fu-tott idestova, miután a házakról 's sokáig tartott duló vi-har minden pillanatban egyegy földrészét szaggatott le és sodrott szét. Daczára a két nappal későbbi híreknek még sem tudták az elveszett emberek számát, mert a közzavar a sziget ama részén még nem esilapult le. A vesztesség a-zonban szerfölött nagy lehet, miután csak egyetleneg ház romjai alól tiz holt embertemet húztak elő. Nemkülön-ben az elveszett hajókkal is több emberélet esett martalé-kaul az orkánnak. Tiz amerikai kereskedő hajó legénység-ével együtt egészen elveszett.

A cortes nov. 1jei kir. rendelvény által feloszlatat-ván, az új országgyűlés dec. 25kére van összehívva. Az általános választások novemberben történek. Még nem tudhatni: mily állásba fognak e működésnél a legszélsőbb pártok helyezkedni. Az absolutisták a királynő házassága előtt el voltak határozva a választásokon leendő hatá-sgyakorlásra; közös azonban a vélemény, miszerint csupán

akkor szándékoznak a választási téren megjelenni, ha-hogy időközben semmi fölkelési mozgalom nem tör ki Montemolin gróf ügye mellett. A progressisták azt állítják, miszerint egészen visszavonulnak; azonban nem hihetni nekik, csak úgy fognak most mint utóbbi választásoknál i-parkodni, hogy fölneikeket a cortesbe hozzák. — Costa Cabral és Gonzales Bravo oct. 27kén Cadizba érkeztek. Thomar gróf leveleket talált ottan barátitól, kik őt felszólí-ták: ne folytassa útját Lissabonba, mert veszély fenyeget-heti őt a fővárosban. Ennek dacára kísérni szándékozik az exminiszter Gonzales Bravot, ki „II. Izabella“ gőzösre akart szállani, spanyol követi állomására Lissabonba té-rendő vissza.

Anglia.

A Times a britt hajósergek Tajóba szálltáról kö-vetkezőt ír: „hajócsapatunk Lissabonban jelenlétének cél-ja a britt alattvalók vagyon 's életbiztosítása, 's ha szükség fordulna elő, a királynő 's családjának menhelyül szolgálás. Megbizatása nem az, hogy a portugál bel-ügyekbe avat-kozzék, hanem csak, mennyiben lehetséges, védje a britt érdekeket minden veszélytől, melynek lázadás ideje alatt kitéve lehetnek. — Ecuador sziget volt elnöke Flores tábor-nok készületeit illetőleg a legtekintélyes londoni bank- és kereskedelmi házak egy iratot intéztek a külügyi státus-títkárhoz. Alá van írva huszonhárom firma 's köztük Ba-ring testvérek és társ. Rotschild, Head, Irving 'stb. Figyel-meztetik ebben a külügyi miniszterséget, miszerint Flores több délamerikai republicát meg akar támadni, 's kéri Palmerston lordot, figyelembe vevén a vállalat rabló 's törvénytelen célzatát, iparkodjék azt a madridi kabinet után megdönteni.

Folyvást számos bak a gyülekezetek, mik a kikötők-nek szabad gabnabehozatal számára megnyitását kíván-ják; így nemrég 2000 kereskedő 's iparizó gyült e végre Birminghamban össze. Egy küldöttség, mely Russell lord-nál nov. 3kán tisztegett, néplázadással fenyegetőzött. A miniszter ekkép válaszolt: ez semmi benyomást nem tesz reá, de ha az árak folyton növekednek, akkor ő maga fog-ja a szabad bevittelt indítványozni.

Franciaország.

Joinville hg franciaországi nagy admirállá, Montpen-sier hg pedig pattantyussági nagymesterré nevezetett 's az illető rendelvényeket Soult marsal fogja aláírni.

Bourmont marsal hátramaradt irományai az angersi kir. törvényszék parancsára lefoglaltattak — daczára fiai ellenmondásának, kik ez eljárást jogtalanann bélyegezték. Az összes papirosok, melyek hivatalos levelezésekre von-atkoznak, állítólag a hadminiszterségnek adatnak által.

Nov. 9kén este ítattatott be az ősz 's kir. család, kabinettagok, spanyol követ 'stb. jelenlétében a st. cloudi Marsteremben Montpensier herczeg házassága a kir. esa-lád 's háztartás lajstromába. Délben a 's miniszterek, mind-két kamrai bizottságok és nagyszámu egyéb jelességek jelenlétükben voltak a hadastyáni egyházban jelen Duperré admirál gyászünnepején. A templom, hol az admirál elis takarított, egész boltozatig fekete posztóval vonatott be, 's a karzatok fölibe emléklapok voltak illesztve, mikre fe-kete alapon fehér betűkkel legemlékezetesb tettheinek év-számai valának följegyezve.

Elegyhír.

Bourmont marsal (Algir meghódítója) Bourmont várban, Anjouban életkora 73ik évében meghalálozott.

93ik szám.

† Szerszám 's tűzifa árverés. Nagy-kovácsi helységben, mi Pest-Budától egy órányira fekszik, f. e. november 30án és azt követő napokon d. e. 9 órakor kezdve több holdra menő erdő nyilakra osztva fog árvereztetni. 1—3

Hirdetvény.

A sávári kir. sóháznál f. évi novem-ber 26kán reggeli 10 órakor 850 pozsonyi ben, vagy pedig az iránti bizonyítványnak, mérő zab és 900 mázsa széná szállítása i-hogy az ebbeli összeg egy kir. pénztárba ránt fog nyilvános árlejtés tartatni. letétezt, valamint azon nyilatkozatnak is A kikiáltó ára egy pozs. mérő zabnak foglaltatni kell, hogy az ajánló az árlejtési leszen 1 ft 12 kr pp., egy mázsa szénának feltételeknek oly formán magát aláveti, pediglen 1 ft 40 kr p.pénzben; azok tehát, mintha azokat olvasta vagy aláírta volna. A kik ezen árlejtésnél részt venni kívánnának, szerződés felsőbb jóváhagyás fentartása egy 10% részét a kikiáltó árnak mint bá-mellett fog köttetni; a további árverési és natpénzt, a vállalkozó pedig 25% részét szerződési feltételek az említett kir. sóház-a szállításért járandó összegnek kezessé-nál mindennap a közönséges hivatalos ó-gul letenni kötelesek; azonkívül még írás-rákban megtekinthetők. 2—3

Tanszéki pályázat. Ó cs. 's ap. kir. felsége legfelsőbb határozatánál fogva kegy-megengedni méltóztatott, hogy a pesti királyi ipartanodánál az urbért, erdők fentartását, me-zei rendőrséget és váltófogtant tárgyazó hazai törvényekben eszközöndő oktatás végett a természet és mezői gazdaság tanétól külön választott tanszék ezer p. ft. évpénzzel, — mely a felsőbbség megelégtelésére eltöltött minden 10ik szolgálati év után 100 p. ftal fog gyara-pittatni, állitassék fel. Mivel pedig ezen új tanszékre a m. k. tud. egyetem törvénykara előtt tartandó első; — valamint a természet- és mezői gazdaságtani — nemkülönbén a vegy- és

ÉRTESÍTŐ.

1846.

kézműtannak gyakorlati kísérletekkel egyesített 's végre a polgári és vízepítésztan 's raj-zoló földmérés (vagyis ábrázoló mértani — darstellende Geometrie) tanszékére, mely három tanszékek színté a fen kitett évpénz és kedvezvények összekötötték — az egyetem bölcsészeti kara előtt a pesti kir. ipartanoda igazgatójának jelenlétében véghezmenendő pá-lyázati határnap 1847ik évi február hó 26ára tűzetett ki. A pályázat és előadások pedig magyar nyelven fognak tartatni. — Kelt Pesten 1846ik évi november hó 12kén. V a r g a y Károly egyetemi helyettes tanácsjegyző. 2—3

Adonyi urodalom faiskoláiban van 10 esemete minden öntözés nélkül hervadatlan —15 ezer 6—7 láb magas szép gyökeres kibirja, magról és dugványokrul könnyen sátoros felleng (bálványfa) élőfa, szála 2 szaporítható és kiirthatatlan, mely előnyei-kr. pp. eladó. Ez a legterméketlenebb siva-ért homoktércek beültetésére különösen a-tag fajja; tavazkor ültetve könnyen megered jánlatik. Megrendeléseket készséggel el-a' legszárazabb és forróbb nyarat is, mint fogad a' tiszttartói hivatal. 3—3

Elveszett irományok.

Ó-Budától, a budai váron át vezető úton a hajóhidig f. é. november 12én elveszett: Egy nagy levél nyaláb ezen czímmel: „St. Excellenz Herrn Grafen Stephan v. Széchenyi.“ egy levél ezen czímmel: Kapitain Mayer. egy levél ezen czímmel: Restaurateur Sika. A feltaláló, ki ezen leveleknek hasznát úgy sem veheti, kériük tiz pengő forintnyi jutalmazás mellett azok-nak a duna-gőzhajózási hivatalban Pesten átadására. 3—3

Dunavizállás: Budán, nov. 14kén: 5'4" 0" az 0 felett.